

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, департаменти (управління) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, Інститути післядипломної педагогічної освіти

Про використання Інструктивно-методичних матеріалів з питань створення безпечних умов для роботи у кабінетах інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій загальноосвітніх навчальних закладів

Надсилаємо для використання у навчально-виховному процесі загальноосвітніх навчальних закладів Інструктивно-методичні матеріали «Безпечне проведення навчальних занять у кабінетах інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій загальноосвітніх навчальних закладів».

Зазначені матеріали будуть розміщені на офіційних веб-сайтах Міністерства освіти і науки www.mon.gov.ua, Інституту інноваційних технологій і змісту освіти www.iitzo.gov.ua та надруковані у фахових виданнях.

Додаток: Інструктивно-методичні матеріали на 7 арк.

Заступник Міністра

Б. М. Жебровські

Додаток
до листа МОН
від 17.07.2013 № 1/9-497

**Інструктивно-методичні матеріали
«Безпечне проведення навчальних занять у кабінетах інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій загальноосвітніх навчальних закладів»**

Відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про охорону праці» державна політика щодо охорони праці і безпеки життєдіяльності учасників навчально-виховного процесу загальноосвітнього навчального закладу (далі – навчального закладу) базується на принципі пріоритетності їхнього життя і здоров'я, повної відповідальності керівника навчального закладу за створення належних, безпечних і нешкідливих умов навчання і праці та запобігання нещасних випадків і професійних захворювань.

Запорукою збереження здоров'я і життя учасників навчально-виховного процесу під час роботи в кабінеті інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій (далі - КІКТ) навчального закладу є дотримання вимог безпеки життєдіяльності (сукупність знань і навичок зі зміцнення та збереження здоров'я, життя, знання вимог пожежної, радіаційної, електробезпеки, попередження травматизму тощо).

1. Перелік нормативно-правових документів з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності, що регулюють питання навчання в КІКТ

- Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і навчальних закладах, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 01 серпня 2001 р. № 563, зареєстроване в Міністерстві юстиції 20 листопада 2001 р. за № 969/6160 (зі змінами) (далі - Положення про організацію роботи з охорони праці);

- Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01, затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 14 серпня 2001 р. № 63 (далі – ДСанПіН 5.5.2.008-01);

- Державні санітарні правила та норми «Влаштування і обладнання кабінетів комп'ютерної техніки в навчальних закладах та режим праці учнів на персональних комп'ютерах ДСанПіН

5.5.6.009-98», затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 30 грудня 1998 р. № 9 (далі - ДСанПіН 5.5.6.009-98);

- Положення про кабінет інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій навчання загальноосвітніх навчальних закладів, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 20 травня 2004 р. № 407, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 14 червня 2004 р. за № 730/9329 (далі – Положення про кабінет інформатики);

- Правила безпеки під час навчання в кабінетах інформатики навчальних закладів системи загальної середньої освіти, затверджені наказом Держнаглядохоронпраці України від 16 березня 2004 р. № 81, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 17 травня 2004 р. за № 620/9219 (далі - Правила безпеки під час навчання в кабінетах інформатики);

- Правила пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України, затверджені спільним наказом Міністерства освіти України і Головного управління Державної пожежної охорони МВС України від 30 вересня 1998 р. № 348/70, зареєстровані у Міністерстві юстиції України 17 грудня 1998 р. за № 800/3240 (далі - Правила пожежної безпеки);

- Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів, затверджені наказом Комітету по нагляду за охороною праці України Міністерства праці та соціальної політики України від 09 січня 1998 р. № 4, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 10 лютого 1998 р. за № 93/2533 (далі – Правила безпечної експлуатації електроустановок);

- Нормативи наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп продовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядок поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 20 лютого 2002 р. № 128, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 06 березня 2002 р. за № 229/6517;

- Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затверджене наказом Держнаглядохоронпраці України від 26 січня 2005 р. № 15, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 15 лютого 2005 р. за № 231/10511 (НПАОП 0.00-4.12-05);

- Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в закладах, установах, організаціях, підприємствах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України, затверджене наказом Держнаглядохоронпраці України від 18 квітня 2006 р. № 304, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 07 липня 2006 р. за № 806/12680 (далі – Положення про порядок проведення навчання з охорони праці);

- Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися під час навчально-виховного процесу в навчальних закладах, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 31 серпня 2001 року № 616, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 28 грудня 2001 року за № 1093/6284 (далі – Положення про порядок розслідування нещасних випадків).

2. Основні вимоги безпеки в кабінеті інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій навчання

Основною метою створення КПКТ є забезпечення належних умов для проведення навчально-виховного процесу з розв'язання завдань, визначених цілями та змістом освітньої галузі «Технології» Державного стандарту базової і повної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392 та Державного стандарту початкової загальної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 р. № 462.

КПКТ повинен розміщуватися в окремому приміщенні і мати допоміжне приміщення (лаборантську).

Приміщення КПКТ має відповідати вимогам:

ДСанПіН 5.5.2.008-01;

Правил безпечної експлуатації електроустановок;

Правил пожежної безпеки.

Облаштування, обладнання, реконструкція КПКТ здійснюється відповідно до вимог ДСанПіН 5.5.2.008-01 та ДСанПіН 5.5.6.009-98.

Обладнання, яке створює навчальне середовище і використовується для проведення навчально-виховного процесу в КПКТ, має відповідати вимогам безпеки життєдіяльності.

Електротехнічне обладнання КПКТ повинно відповідати вимогам електробезпеки, передбаченим Правилами безпечної експлуатації, Правилами безпеки під час навчання в кабінетах інформатики, іншими нормативними документами.

У КПКТ дозволяється використовувати кіно-, відео- та мультимедійну апаратуру з урахуванням вимог Правил безпечної експлуатації електроустановок.

Сучасні технічні засоби навчання, до яких належить комп'ютер, мультимедійний проектор, проекційний екран, інтерактивна дошка тощо, мають бути заземленими за схемами, які розміщені в технічних описах та інструкціях, що додаються до пристроїв.

Технічне обслуговування та ремонт комп'ютерної техніки КПКТ проводять підприємства, які здійснюють сервісне обслуговування і мають право на проведення таких робіт відповідно до угод, які укладають навчальні заклади.

Основна система електроживлення повинна використовуватися тільки для підключення навчального комп'ютерного комплексу.

Відповідно до Правил пожежної безпеки КПКТ обладнується системою автоматичної пожежної сигналізації, переносними вогнегасниками та засобами аварійного відключення живлення.

Комплектність, типи та розташування шкільних меблів у КПКТ та лаборантській відповідає вимогам санітарно-гігієнічних правил і норм.

Засоби навчання, якими обладнано КПКТ, можуть використовуватися для навчання інших навчальних предметів у позаурочній роботі. Позакласні заняття з інформатики проводяться тільки в присутності вчителя.

Тривалість та періодичність навчальних занять, чисельність навчальних груп у КПКТ визначаються ДСанПіН 5.5.6.009-98.

Готовність КПКТ до навчального процесу перед початком навчального року перевіряє комісія, створена відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці.

Завідувач КПКТ розробляє паспорт кабінету, у якому зазначаються основні його параметри: освітлення, площа, наявність інженерних мереж (водопостачання, каналізація, вентиляція, тепломережа, електромережа), забезпечення меблями, обладнанням, підручниками, навчальними посібниками, приладами, науково-методичними і науково-популярними журналами тощо.

У кожному КПКТ мають бути інструкції до проведення практичних робіт, інструкції до програмних засобів та систем програмування тощо; інструкції з безпеки і журнал реєстрації інструктажів з безпеки життєдіяльності.

З метою попередження та запобігання нещасних випадків під час роботи в КПКТ необхідно дотримуватися вимог безпеки, що визначаються Правилами безпеки під час навчання в кабінетах інформатики.

КПКТ має бути обладнаний аптечкою з набором медикаментів, перев'язувальних засобів і приладь та інформацією про місце знаходження і номер телефону найближчого лікувально-профілактичного закладу, де можуть надати кваліфіковану медичну допомогу.

У разі нещасного випадку з учнем під час роботи в КПКТ учитель (лаборант) повинен терміново повідомити про це керівника і службу охорони праці навчального закладу, організувати надання першої домедичної допомоги потерпілому, викликати медпрацівника навчального закладу, за потреби організувати виклик швидкої допомоги. Робота з розслідування нещасного випадку проводиться відповідно до Положення про порядок розслідування нещасних випадків.

3. Відповідальність і обов'язки завідувача КПКТ, учителя інформатики, лаборанта щодо забезпечення безпеки життєдіяльності учнів

Відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці відповідальність за створення належних, безпечних і здорових умов навчання і праці в КПКТ несе керівник навчального закладу.

Відповідальність за безпечний стан робочих місць, обладнання, приладів, інвентарю несуть завідувач КПКТ, учителі інформатики.

Відповідальність за стан електрообладнання, вентиляції, водопровідної та каналізаційної систем і сантехнічних споруд у КПКТ несуть особи, призначені наказом керівника навчального закладу.

Учитель інформатики контролює роботу лаборанта і надає йому практичну допомогу з метою попередження нещасних випадків.

Відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці завідувач КПКТ, учителі інформатики проходять один раз на три роки навчання з безпеки життєдіяльності з наступною перевіркою знань.

До обов'язків завідувача КПКТ з питань безпеки життєдіяльності входить:

- забезпечення безпечних умов для проведення уроків і позаурочної роботи;
- проведення інструктажів з безпеки життєдіяльності;
- контроль за дотриманням учнями в КПКТ правил поведінки, чистоти, порядку, правил безпечної експлуатації електротехнічного і іншого обладнання, дотриманням правил пожежної безпеки;

Робоче місце вчителя обладнується системою управління електроживленням навчального комп'ютерного комплексу, яка забезпечує його включення (відключення).

Лаборант КПКТ, який працює під керівництвом завідувача, учителя інформатики, допомагає їм в організації і проведенні навчальних занять, демонстрацій, позаурочної роботи з навчального предмета;

4. Проведення інструктажів з питань безпеки життєдіяльності

Навчання з питань безпеки життєдіяльності в умовах роботи в КПКТ навчальних закладів проводиться за допомогою інструктажів відповідно до Положення про порядок проведення навчання з питань охорони праці, яким визначається порядок проведення, тематика та організація проведення інструктажів з безпеки життєдіяльності учнів.

Інструктажі з безпеки життєдіяльності з учнями проводить завідувач КПКТ (учитель інформатики).

Перед початком роботи учнів у КПКТ завідувач кабінету проводить первинний інструктаж з безпеки життєдіяльності, який знайомить їх з правилами поведінки в кабінеті. Запис про проведення первинного інструктажу робиться в спеціальному журналі реєстрації інструктажів з безпеки життєдіяльності, який зберігається в кабінеті (згідно з додатком).

Первинний інструктаж перед кожним практичним заняттям у КПКТ проводиться учителем інформатики за інструкціями з безпеки під час навчання відповідно до виконуваних робіт і реєструється в класному журналі на сторінці предмета у розділі про зміст уроку: «Інструктаж з БЖД». Учні, які інструктуються, не розписуються про такий інструктаж.

При порушенні учнями правил, норм, вимог нормативно-правових актів з питань безпеки життєдіяльності, що можуть призвести або призвели до травмування, аварії, пожежі та інших надзвичайних ситуацій, проводиться позаплановий інструктаж з безпеки життєдіяльності. Позаплановий інструктаж також проводиться на робочому місці при введенні в дію нових нормативно-правових актів з питань безпеки життєдіяльності, зміні умов виконання навчальних завдань, у разі скоєння нещасних випадків тощо.

Запис про проведення позапланового інструктажу з безпеки життєдіяльності здійснюється в спеціальному журналі реєстрації інструктажів (додаток).

Цільовий інструктаж з безпеки життєдіяльності з учнями проводиться у разі організації позанавчальних, позашкільних заходів (олімпіад, турнірів з предмета тощо), при ліквідації аварії, надзвичайної ситуації тощо.

Реєстрація проведення цільового інструктажу з безпеки життєдіяльності здійснюється у спеціальному журналі реєстрації інструктажів (додаток).

Додаток

назва загальноосвітнього навчального закладу

Розпочато: _____ 20...р.

Закінчено: _____ 20...р.

Журнал
реєстрації первинного, позапланового, цільового
інструктажів з безпеки життєдіяльності учнів
у кабінеті інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій

№ з/п	Прізвище, ім'я та по батькові особи, яку інструктують	Дата проведення інструктажу	Клас	Назва інструктажу, назва інструкції	Прізвище, ім'я та по батькові особи, яка проводила інструктаж	Підпис особи, яка проводила інструктаж	Підписи особи, яку інструктували
1	2	3	4	5	6	7	8

Учні розписуються у журналі інструктажу, починаючи з 9 класу